

ชื่อเรื่อง การค้นคว้าแบบอิสระ บทวิเคราะห์เชิงเศรษฐศาสตร์ของการจัดการป่าไม้โดยชุมชน

ชื่อผู้เขียน

นางจันทนา สุทธิจารี

เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์

คณะกรรมการสอบการค้นคว้าแบบอิสระ :

ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุวัฒน์ ยิบมันตะสิริ

ประธานกรรมการ

รองศาสตราจารย์เบญจวรรณ ทองศิริ

กรรมการ

อาจารย์ไพสิฐ พาณิชย์กุล

กรรมการ

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่อง บทวิเคราะห์เชิงเศรษฐศาสตร์ของการจัดการป่าไม้โดยชุมชน วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวคิดทางเศรษฐศาสตร์ในการจัดการป่าไม้ในชุมชนของชาวบ้าน หมู่บ้านทุ่งยาว ตำบลศรีบัวบาน อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน วิธีการศึกษา เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้การเก็บข้อมูลจากเอกสาร งานค้นคว้าวิจัยที่มีผู้ศึกษาไว้แล้ว และการเก็บข้อมูลในชุมชน โดยใช้การสัมภาษณ์ และสังเกตแบบมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของชาวบ้าน ผลการศึกษาสรุปได้ว่า

ความสำเร็จในการจัดการป่าไม้ของชาวบ้านทุ่งยาว มีประสบการณ์การเรียนรู้จากผลกระทบภายนอกทางลบที่ได้รับจากการตัดไม้ทำลายป่าจากถิ่นฐานเดิม จึงต้องอพยพมาตั้งถิ่นฐานใหม่ที่อุดมสมบูรณ์ วิธีการจัดการป่าเชิงอนุรักษ์ และใช้ประโยชน์ทางเศรษฐกิจจากป่าอย่างยั่งยืนจึงเกิดขึ้น การใช้ประโยชน์จากป่าเป็นลักษณะการใช้ที่กระบวนการฟื้นฟูทดแทนของธรรมชาติเกิดขึ้นได้ตามปกติโดยธรรมชาติเอง ไม่ส่งผลกระทบทางลบต่อชุมชน วัตถุประสงค์

หลักของการจัดการเพื่ออนุรักษ์ป่าต้นน้ำลำธารให้อุดมสมบูรณ์เพื่อใช้ในการเกษตร นอกจากนั้นเป็นการใช้ผลิตผลจากป่า ซึ่งมีหมุนเวียนเป็นวงจรทางเศรษฐกิจให้ชาวบ้านใช้ได้ตลอดทั้งปี เช่น ฤดูฝนเก็บเห็ด หน่อไม้ และแมลง ฤดูหนาวเก็บใบตอง ฤดูแล้งเก็บไข่มดแดง การใช้ประโยชน์จากผลิตผลของป่าเป็นการใช้ทุกช่วงวัย เช่น เด็ก ๆ จะเข้าป่าเก็บผลิตผลจากป่ากับพ่อแม่ คนแก่จะนำใบไม้จากป่าที่จ้างเด็ก ๆ เก็บมาทำไม้กวาดขาย เป็นต้น เป็นวิถีการผลิตที่สร้างความผูกพันระหว่างชาวบ้านกับป่าเป็นอย่างยิ่ง ความเกี่ยวพันระหว่างป่ากับชาวบ้านเป็นไปในลักษณะที่ต่างก็ "ขึ้นต่อกัน" และเป็นเหตุปัจจัยของความยั่งยืนซึ่งกันและกัน

กลยุทธ์การจัดการของชาวบ้านใช้ระบบประชาธิปไตยพื้นฐาน คือการกระจายอำนาจให้ชาวบ้านมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับการจัดการและดูแลป่า และใช้ประโยชน์จากป่า ใช้แรงจูงใจทางเศรษฐกิจที่ได้จากผลิตผลของป่า ระบบเครือข่ายทางสังคมในท้องถิ่น ระบบคุณค่า ความเชื่อในสิ่งศักดิ์สิทธิ์เหนือธรรมชาติเป็นศูนย์รวมจิตใจชาวบ้าน ระบบคุณธรรมจริยธรรมเป็นองค์ประกอบสำคัญในการจัดการ บทบาทของผู้นำ และกระบวนการกล่อมเกลாதงสังคมของชุมชนเป็นปัจจัยที่สำคัญที่ทำให้การจัดการป่าของหมู่บ้านทุ่งยาวประสบความสำเร็จ ปัจจัยที่เอื้ออำนวยต่อความสำเร็จในการจัดการอีกปัจจัยหนึ่งคือ องค์การชุมชนที่เข้มแข็ง กระแสความยอมรับจากสังคมภายนอกช่วยสนับสนุนให้กระบวนการจัดการของชุมชนมีความชอบธรรมยิ่งขึ้น ประกอบกับนโยบายที่สนับสนุนจากภาครัฐและประโยชน์ทางเศรษฐกิจจากป่าที่ชาวบ้านได้รับ ส่วนปัจจัยที่เป็นอุปสรรค คือนโยบายของรัฐบาลในบางขณะที่สร้างความสับสนแก่ชาวบ้าน วิถีชีวิตที่เปลี่ยนไปของชาวบ้านเนื่องจากอิทธิพลของกระแสการพัฒนา เศรษฐกิจแบบทุนนิยมจากภายนอก ระบบกรรมสิทธิ์ในการจัดการป่าที่ไม่ชัดเจน และกระบวนการทำให้เป็นเมืองที่ทำให้วิถีการผลิตทางเศรษฐกิจของชุมชนเริ่มเปลี่ยนแปลง

จากผลของการศึกษาชิ้นนี้ ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะว่า ในการจัดการป่าไม้ให้ประสบความสำเร็จจำเป็นต้องประกอบด้วยบทบาทที่สอดประสานกันของ 4 ฝ่าย คือ ภาครัฐ องค์การประชาชน องค์การนิเวศเอกชน และหน่วยการผลิตภาคเอกชน อีกทั้งยังต้องคำนึงถึงเงื่อนไขที่สำคัญคือ ประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่ชาวบ้านได้รับจากป่าต้องไม่ขาดตอน และต้อง ใช้ระบบสังคมชุมชนสร้างภูมิคุ้มกันจากแรงกดดันของกระแสเศรษฐกิจจากภายนอกด้วย

Independent Study Title An Economic Analysis of Forest Management
by Community

Author Mrs. Jantana Suttijaree

M.Econ Economics

Examining Committee :

Assist. Prof. Suwarat Gypmantasiri Chairman

Assoc. Prof. Benchawan Tongsiri Member

Lecturer Paisit Panitkul Member

Abstract

This study entitled : An Economic Analysis of Forest Management by Community, has the following as its objective. To study the economic frame of thought in community forest management of the villagers of Baan Tung Yao, Tambon Sribuaban, Amphoe Muang in Lamphun Province. The study is qualitative in nature. Secondary data, from published work, were used in conjunction with first hand information gathered by interviewing village members and participatory observation of the community's activities in forest management. Important findings of the study are as follows.

ลิขสิทธิ์ © by Chiang Mai University
All rights reserved

The success of community forest management of Tung Yao village was shaped by the impact of deforestation experienced by their forefathers in their original village. They were forced to leave their drought-stricken village and settled in more fertile land of Tung Yao. The Tung Yao villagers have therefore learned to use their forest resource with a sense of conservation. The use of the forest has been carried out in a sustainable manner that self-renewable process of the forest can occur naturally. Thus ensuring that no ill-effects would recur. The prime objective of the community management has been to protect and conserve the water-shed area for agricultural purposes. Moreover, by conserving the forest, the villagers as well as people from outside the village can reap economic benefits from the forest. The forest provides economic activities to them all year round. Collecting mushrooms in rainy season. Collecting young dipterocarpus leaves for food wrapping in winter and ant larva-collection from nests on the trees in dry season. Forest products are available to people of all ages. The senior might hire or ask youngsters to climb up a tree picking the things they want - young leaves or ant larva. Small children might help the grown-ups to cut reed grass flowers for making floor sweepers. These activities help to illustrate a relationship between the villagers and the forest. The sustainability of each party depends on the counterpart.

The management strategy employed was democratic in nature, involving all possible to take part in the decision making of conservation measures. The voluntary of sharing activities was motivated through economic use of the forest. Taking care of the

forest was done through the local community interaction under the influence of common unifying spiritual, supernatural legendary authorities. These have served as the foundation on which ethical and moral systems rest. Other factors attributable to the success were cohesive, solid community and strong leadership. The above mentioned factors were indigenous. The success was also augmented by outside factors, i.e. the recognition and favorable attitude toward the people in Baan Tung Yao. The nation - wide forest conservation campaign also was conducive to the success. There have existed some short comings which might change this successful picture. First, contradicting national forestry policies, secondly, the world wide persistence of consumerism oriented economy pressing for cash to purchase luxury products, thirdly, the unclear and debatable land ownership system and the state regulation of ownership of forest land. Lastly, the changing of local and national politics which might have direct impact on ways of living of the people in general.

The recommendation derived from the study is that the success of forest management by community depends on a coordinating relationship of four parties. They are government agencies whose work is related to the conservation of forest resources, villagers' organizations, non - government organizations and the private sector production units. The four parties' roles in forest conservation must be complementary with each other. They have to be fully aware of importance of economic conditions, that the economic benefits accrued to those whose livelihood is dependent on the forest must be maintained. The use of community as their immunity against outside pressure should be recognised.